

POSTANOWIENIE

17 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 17 października 2023 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A. R.

przeciwko C. C.

o wydanie nieruchomości i zmianę umowy dożywocia na rentę,

na skutek skargi kasacyjnej C. C.

od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu

z 19 sierpnia 2022 r., II Ca 241/22,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego C.C. od wyroku Sądu Okręgowego w Opolu z 19 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do

rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Jeżeli skarżący jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej. Skarżący ma zatem obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią jurydyczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez sąd drugiej instancji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 2023 r., III USK 401/22 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, z 24 maja 2016 r., I CSK 666/15).

Zdaniem autora skargi kasacyjnej w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które sprowadza się do odpowiedzi na pytanie:

„Czy przepisy art. 913 § 1 k.c. i art. 908 k.c. w zw. z art. 65 § 1 i 2 k.c., gdy strony umowy o dożywocie ustaliły, że nie będą pozostawać w osobistej bezpośredniej styczności, a to przez ustanowienie na rzecz dożywotników

dożywotniej i nieodpłatnej służebności mieszkania lub budynku, jako służebności należącej do treści prawa dożywocia, nie dają podstawy do uznania, że zamiana świadczeń należnych dożywotnikowi uzależniona jest wyłącznie od przesłanki niemożności pozostawania stron nadal w bezpośredniej ze sobą styczności?”

Szczegółowa analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania prowadzi do konkluzji, że skarżący poza wskazaniem, że w jego subiektywnym przekonaniu rozstrzygnięcie przytoczonej przez niego wątpliwości będzie miało wpływ na wynik przedmiotowej sprawy, nie przedstawił pogłębionej analizy jurydycznej uzasadniającej występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które wymagałoby angażowania Sądu Najwyższego w jego rozstrzygnięcie. Natomiast obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do tych przesłanek, gdyż tylko wówczas może być osiągnięty cel wymagań przewidzianych w art. 398⁴ § 2 k.p.c. Rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy przyczyny powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o jakich stanowi art. 398⁹ § 1 k.p.c. Przytoczone przez autora skargi okoliczności nie pozwalają na przyjęcie, że w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Poza tym wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do tej przesłanki wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca

2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lutego 2023 r., I USK 529/21). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12). Jednak o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07). Z tego względu przyjmuje się, że nie spełnia tych wymagań odwołanie się do podstaw kasacyjnych i opatrzenie zawartego tam zarzutu dodatkowo określeniem „rażącego”, „ewidentnego”, „kwalifikowanego” lub „oczywistego”, jeżeli nie zostanie wykazane, w czym przejawia się oczywistość wydania wadliwego orzeczenia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 lutego 2014 r., z 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, z 11 kwietnia 2018 r., III UK 98/17).

Zdaniem skarżącego „naruszenie przez Sąd II Instancji prawa, jest w konkretnym przypadku niniejszego postępowania oczywiste i dostrzegalne dla przeciętnego prawnika, wobec czego zasadność niniejszej skargi kasacyjnej jest oczywista i dostrzegalna *prima vista*.”

Takie uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jest dalece niewystarczające. Ponadto nie można twierdzić, iż skarga jest jednocześnie oczywiście uzasadniona (co ma miejsce wówczas, gdy stwierdzone naruszenia prawa są widoczne na pierwszy rzut oka, bez pogłębionej analizy prawnej) i że w sprawie występują poważne zagadnienia prawne, które wymagają zaangażowania Sądu Najwyższego w dokonanie pogłębionej interpretacji niejasnych przepisów. To, co ma świadczyć o oczywistej zasadności skargi, nie może być jednocześnie ujmowane jako podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., gdyż jeżeli występuje istotne zagadnienie prawne albo poważny problem świadczący o potrzebie wykładni przepisu, to nie można równocześnie twierdzić, że z tych samych przyczyn skarga jest oczywiście uzasadniona, jako że

twierdzenie o oczywistej zasadności skargi pozostaje wówczas w kolizji z problemami prawnymi warunkującymi pierwszą i drugą podstawę przedsądu. Zatem nie do pogodzenia z oczywistą zasadnością skargi jest formułowanie w niej zagadnień prawnych, wymagających rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 8 lutego 2023 r., I USK 529/21).

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

M.L.

[ał]